



**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATERICA DISCRIMINĂRII**  
**Autoritate de stat autonomă**

---

**Operator de date cu caracter personal nr. 11375**

**HOTĂRÂREA nr. 455**  
**din 06.07.2016**

**Dosar nr.:** 220/2014

**Petiția nr.:** 2286/31.03.2014

**Petent:** .....

**Reclamat:**.... , Grădinița de copii nr. 43 București

**Obiect:** atitudine de discriminare la adresa fiului petentei diagnosticat cu tulburare de spectru autist și tulburare hiperkinetică

**I. Numele, domiciliul și sediul părților**

**I. 1. Numele și domiciliul procedural ales al petentului**

1.1.1. ....

**I. 2. Numele și sediul reclamațiilor:**

1.2.1. ...cu domiciliul ales la Grădinița de copii nr. 43 București

1.2.2. Grădinița de copii nr. 43 București

**II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare**

2.1. Sesizarea petentei vizează atitudinea de discriminare la adresa fiului său, diagnosticat cu tulburare de spectru autist și tulburare hiperkinetică, din partea educatoarei acestuia. Petenta consideră discriminatoriu faptul că educatoarea are această atitudine la adresa fiului său, aceasta considerând că fiul petentei trebuie înscris într-o școală pentru copii cu nevoi speciale și nu în învățământul de masă.

**III. Citarea părților**

3.1. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată,

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.

3.2. Părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 16.06.2014, prin adresa nr. 3778/29.05.2014 fiind citată petenta, iar prin adresa nr. 3778/29.05.2014 fiind citate părțile reclamate. Părțile au fost prezente la audiere. Reclamatul 1 a depus punctul de vedere prin adresele nr. 4099/13.06.2014, nr. 4129/16.06.2014, nr. 4130/16.06.2014 și nr. 4929/16.07.2014. Reclamatul 2 a depus punctul de vedere prin adresa nr. 4100/13.06.2014. Petenta a depus înscrisuri prin adresele nr. 4543/01.07.2014, nr. 4946/16.07.2014 și nr. 5025/18.07.2014.

3.3. Procedura legal îndeplinită.

## **IV. Susținerile părților**

### **4.1. Susținerile petentei**

4.1.1. Petenta, în calitate de părinte al preșcolarului....., sesizează cu privire la încălcarea dreptului la demnitate, educație, sănătate și securitate al fiului său în cadrul grupei mari a Grădiniței nr.43 din București de către d-na educatoare (reclamatul 2). Aceasta aplică frecvent măsuri de excludere din activități pentru situații care puteau fi rezolvate cu simpla atenționare, mai mult decât se întâmplă în mod obișnuit cu ceilalți copii din grupa, ceea ce conduce la o stare de stres major. Doamna educatoare exercită o atitudine autoritară și mult prea strictă, fără a îl lăsa să-și explice poziția, trecând imediat la excluderea din clasă. Îi aduce uneori reproșuri pe un ton ridicat, când sunt prezenți și ceilalți copii, fără a se gândi la echilibrul lui emoțional vulnerabil. Folosește zilnic cuvinte și gesturi insinuante, cu scopul de a-l provoca și a-i strica imaginea de sine, determinându-i pe copiii din grupă să-l vadă ca pe un factor deranjant. Doamna educatoare îi limitează intenționat accesul la anumite activități educaționale, cum ar fi activitatea în clasă, efectuarea opțiunilor în cadrul grupei. Nu i-a respectat dreptul la joc (la activitatea în aer liber) și chiar și-a exprimat poziția că nu-i va permite accesul în nici o excursie organizată. Îl marginalizează uneori și îl bulversează prin nepermiterea folosirii creioanelor, cariocilor sau acuarelelor împreună cu ceilalți copii și îl trimite să și le ia pe cele cumpărate în momentul intrării lui în grupă, deși cele existente sunt mai mult decât suficiente. Doamna educatoare și-a exprimat față de copiii din grupă și față de însoțitoarea lui, opinia conform căreia locul lui nu este acolo, ci într-o instituție specială, făcând aluzie la dreptul la educație alături de copiii din învățământul de masă.

4.1.2. De asemenea petenta aduce la cunoștință lipsa de implicare și tergiversarea soluționării faptelor pe care le-a sesizat verbal (de doua ori) în data de 26 martie 2014 conducerii executive a grădiniței. Fata de d-na director a avut o totală deschidere și a avut convingerea ca d-na director va rezolva amiabil incidentele provocate de d-na educatoare, dar nu a făcut altceva decât sa devieze constant de la subiect, invocând niște aspecte organizatorice și administrative, care nici nu aveau legătura cu cele sesizate și despre care nu a deținut informații la înscrierea copilului la grădinița și nici pe parcursul ei.

4.1.3. Petenta menționează că amândoi copiii săi, care au în prezent vârsta de 2 ani și 11 luni și respectiv 5 ani și 10 luni, frecventează cursurile Grădiniței nr.43 din toamna 2013. Pe....., fiul cel mare l-a diagnosticat, când avea 3 ani și două luni, cu tulburare de spectru autist și tulburare hiperkinetică, dar cu o recuperare peste limita așteptărilor reale, astfel

Încât la vârsta de 5 ani și jumătate când l-a înscris în cadrul acestei grădinițe, din punct de vedere cognitiv a fost evaluat ca fiind mult peste vârsta lui, dar a primit în continuare gradul de handicap grav strict pentru deficiențele care încă îl limitează de pe partea emoțională și de socializare. Când a făcut dosarele de înscriere pentru copii, d-na director le-a recomandat înscrierea lor într-o grupă "mixtă", datorită faptului că a depășit perioada de înscriere la grupa mare unde erau deja 20 de copii înscriși. Varianta grupei așa-zise "mixte" s-a dovedit încă din prima zi a nu fi bună, pentru că era de fapt grupa mică, în care erau copii cu vârste între 2,5-4 ani. Nici nu putea fi vorba de integrare pentru.... Așa ca a convenit împreună cu d-na director și cu d-na educatoare ca.... să meargă inițial la activitățile de joacă(socializare) din cadrul grupei mari. Pentru ca timp de 3 luni nu a întâmpinat probleme de adaptare și comportamentul lui a fost adecvat, tot cu consimțământul ambelor cadre didactice, s-a decis ca el să participe la toate activitățile grupei între orele 9.30-12.00, însoțit în continuare de însoțitoare, pentru a face eficientă integrarea lui. Petenta menționează că, încă de la început, prezenta însoțitoarei nu a fost privita tocmai bine și s-au depus eforturi în înțelegerea exactă a rolului acesteia. Timp de o luna.... nu a mai frecventat grădinița, dar de la începutul lunii februarie... a beneficiat de sprijinul unei însoțitoare în regim de voluntariat, cu multa experiență în lucru cu copiii diagnosticați cu tulburări de spectru autist și ADHD.... nu a fost niciodată violent, nu a perturbat vreodată activitățile desfășurate la clasa, mai mult decât ceilalți baieti din grupa mare, nu-i place și i se pare plictisitor să coloreze, preferă fișele de logică.

4.1.4. Petenta detaliază abaterile de la conduita normală ca și cadru didactic ale d-nei educatoare și atitudinea dezinteresată în soluționarea acestora de către d-na director după cum urmează:

4.1.4.1. În data de 12 februarie 2014, d-na educatoare, în cadrul unei activități desfășurate cu copiii din grupa mare, la care participa și fiul său, și-a exprimat ferm opinia către însoțitoarea lui, conform căreia locul copilului nu este acolo, ci într-o instituție specială. La afirmația pertinentă a însoțitoarei că toți copii au drepturi egale la educație, d-na educatoare a făcut remarcă: "Dar ceilalți copii nu au greșit cu nimic, încât să fie obligați să-l aibă pe ...în preajmă!".

4.1.4.2. În data de 25 martie 2014, în momentul în care fiul său și însoțitoarea lui s-au prezentat în clasa, în vederea participării la activități, d-na educatoare le-a spus pe un ton dur să iasă pentru că activitatea începuse deja, ceea ce este neadevărat, și să aștepte pe hol să fie chemați. Petenta menționează că nu le-a fost specificat clar niciodată când este momentul oportun în care fiul său să intre în clasă, în mod obișnuit asta se întâmpla între orele 9.30-9.55 (în funcție de cum era adus, respectiv servit micul dejun). Totodată petenta precizează că în dimineața aceleiași zile de 25 martie, după ce i-a pus fiului său încălțăminte de interior și chiar înainte să plece, a văzut-o din holul grădiniței, în cadrul ușii de la grupa mare, pe d-na educatoare care țipa după un copil care era la toaleta și întârzia să apară, moment care s-a petrecut cu 20-30 de secunde înainte ca fiul său alături de însoțitoare să deschidă ușa clasei, astfel încât ar fi fost imposibil ca intrarea lui să perturbe în vreun fel activitatea.

4.1.4.3. Tot în ziua de 25 martie 2014, când d-na educatoare le-a permis accesul în clasă, pe același ton autoritar i-a adus la cunoștința însoțitoarei lui că, începând din ziua aceea, ....să nu-și mai desfășoare activitățile opționale (engleza,gimnastica,dans,muzica) la grupa mare, ci la grupa mică. Este vorba de o schimbare majoră, pentru că opționalele se țin la ore diferite pentru fiecare grupă și interferează cu activitățile din clasa, perturbându-le

total. Totodată petenta precizează că d-na educatoare a invocat la un moment dat că unii părinți i s-au plâns că în grupă există un copil ca fiul său. Dacă a divulgat vreunui părinte diagnosticul fiului său și se dovedește a fi real, atunci cu siguranță i-a fost încălcat dreptul la demnitate. Părinții nu și-au dat niciodată acordul prin care diagnosticul lui sa fie divulgat altora și a fost comunicat strict d-nei director, d-lor educatoare de la grupa mică, respectiv mare și d-nei asistente care a preluat toată documentația medicală. Este evident că doamna educatoare a conștientizat acest lucru, pentru că, a doua zi (adică 26 martie) și-a schimbat optica, declarându-i însoțitoarei fiului său că s-a exprimat greșit și că unii copii au sesizat asta, nu părinții.

4.1.4.4. În data de 26 martie 2014 d-na educatoare, într-una dintre activități, le-a dat de rezolvat tuturor copiilor câte 3 fișe (două de matematică și una cu exerciții grafice). Fiului său, invocând motivul că nu mai funcționează xeroxul și că a pregătit din fiecare doar 10 sau 11 fișe, i-a dat acestuia una de matematica, pe cea grafică și una diferită, de colorat. Această fișă era extrem de migăloasă și necesita mai mult timp. Copiii ceilalți și-au terminat fișele și d-na educatoare le-a permis trecerea spre activitatea liberă de joacă, fiul său având nevoie de încă 10 minute să finalizeze fișa de colorat și în jurul orei 11.05, a mers și el la joacă. La ora 11.15 d-na educatoare i-a solicitat pe copii să strângă jucăriile, să se echipeze pentru că urmau să meargă afară, în clădirea de pe str.Pavlov (celalalt sediu al grădiniței). Pentru ca acest lucru a fost cu totul nou, o schimbare bruscă în programul obișnuit, fiul său a protestat spunând ca el nu vrea să meargă afară, dar însoțitoarea l-a luat și pe el să se echipeze odată cu ceilalți copii. În timpul acesta d-na educatoare a venit foarte nervoasă, să-l asigure ferm că, dacă se mai împotrivesc când sunt activități în aer liber, nu are decât să stea înăuntru și după o cascadă de cuvinte la adresa educației pe care ar fi trebuit să o primească acasă, la final, i-a spus că nu o să-l ia niciodată în vreo excursie. După care a plecat, iar grupul de copii (compus din grupa mare și cea mijlocie) era ieșit deja din curtea grădiniței, fiind condus de către cealaltă d-na educatoare, de la grupa mijlocie. Însoțitoarea și ...au cautat-o pe d-na educatoare și pentru că în grădiniță nu mai era decât grupa mică și doamna de la pază, s-au grăbit să prindă din urma grupul de copii, crezând că este totuși cu grupul. Când aproape au ajuns la locația nouă, d-na educatoare de la grupa mijlocie a abordat-o pe însoțitoare pe un ton sfidător, cu întrebarea:"El are voie să se joace cu copiii?". La răspunsul afirmativ al însoțitoarei, aceasta a replicat : "Asta este abuz!", fără alte explicații și îndepărtându-se cu grupul de copii. Din punct de vedere al îndeplinirii atribuțiilor din fișa postului, d-na educatoare, în responsabilitatea căreia se afla și fiul său până la ora 12, nu numai că a dispărut subit din cadru, a lăsat incerta rămânerea lui în grădiniță/plecarea lui și nici n-a desemnat pe nimeni să-l supravegheze timp de 40 minute până la venirea părinților, așa cum prevede regulamentul de ordine interioară. E vorba despre o instituție publică, unde sarcina aceasta îi revine educatoarei, nu însoțitoarei. Fiul său și însoțitoarea lui s-au întors în grădiniță, de unde a sunat părinții să le relateze cele întâmplate. Însoțitoarea a precizat că reacțiile celor două educatoare erau de-a dreptul exagerate, în comparație cu unica situație din ziua aceea, când fiul său a spus "nu vreau afară", dar s-a conformat în scurt timp. Până la venirea părinților la grădinița la ora 11.55, ei au stat pe bancă în hol.

4.1.4.5. Când a venit d-na director i-a invitat în birou, recunoscând că nu a avut suficient timp să se informeze, dar că, din câte a aflat, în opinia d-nei educatoare nu s-a produs nici un incident, în ziua precedentă, dar pentru că astăzi el a făcut o "criză", nu vrea să-l mai primească la grupa mare. Petenta menționează că în dimineața aceleiași zile a discutat cu d-na director despre cele petrecute în ziua anterioară și anume: opinia

discriminatorie față de dizabilitatea fiului său, cu probabilitatea mare de a fi divulgat intenționat altor părinți diagnosticul lui, restricționarea accesului la prima activitate a zilei, restricția fermă de a-și desfășura opțiunile la grupa mare și întreaga atitudine provocatoare exprimată de către d-na educatoare, cu scopul clar de a-i determina să renunțe la această colaborare. Cum nici în acea dimineață nu a fost posibil să vorbească cu d-na educatoare, a rugat-o din nou pe d-na director să o cheme câteva minute, să-i cunoască și punctul dumneaei de vedere. Răspunsul inițial a fost: "nu-i nici o problemă, o pot chema", după care "este ocupată", apoi "nu-i poate lăsa pe copii nesupravegheați". Petenta reamintește că tocmai acest lucru l-a făcut d-na educatoare, timp de 40 minute cu fiul său, încalcându-i fără probleme dreptul la securitate. Petenta a așteptat-o pe d-na educatoare în curtea grădiniței în vederea acordării unor explicații, dar doamna educatoare după ce i-a transmis inițial să o aștepte, i-a comunicat apoi că nu mai vine. I-a adus la cunoștința acest lucru domnei director și întrebând-o ce ar trebui să facă într-o astfel de situație penibilă și dacă e nevoie să se adreseze instituțiilor competente, aceasta a ridicat din umeri și a ținut să-i spună încă o dată că transferul fiului ei la grupa mare nu a fost făcut oficial în acte, lucru de care nu a fost informată și pe care l-a crezut realizat, având în vedere consimțământul verbal al d-nei director și al d-nei educatoare. Astfel d-na director a motivat faptul că fiului ei i se va permite accesul doar la grupa mică, devinând iarăși de la întrebarea sa. În momentul de față, fiindu-i interzis accesul în cadrul grupei de copii corespunzătoare vârstei lui, nu a găsit altă soluție decât aceea de a-l ține acasă.

4.1.4.6. Petenta a revenit prin adresa nr. 5025/18.07.2014, explicând situația creată, din punctul său de vedere. Totodată petenta a depus declarația scrisă a celei de-a doua însoțitoare a lui....., aceasta comunicând următoarele:

4.1.4.6.1. Este însoțitoarea preșcolarului.... începând cu perioada februarie 2014 până în prezent, cu experiență în terapia ABA în lucrul cu copiii cu autism și ADHD. Toate situațiile prezentate familiei petentei sunt conforme cu realitatea la care a asistat în cadrul Grădiniței nr. 43. Totul a fost privit prin prisma reacțiilor lui ...în tot acest proces educativ și pe care are obligația să le consemneze pentru succesul terapiei.

4.1.4.6.2. Încă din primele zile în cadrul Grădiniței Nr. 43, doamna educatoare și-a exprimat deschis în fața sa și a copiilor prezenți, opinia conform căreia.... nu are ce căuta în învățământul de masă, ci într-unui special. A fost un moment de uimire prin faptul că fără nici un dubiu, ..., din punct de vedere cognitiv se află la nivelul specific vârstei sale și implicit al colegilor din grupa mare, având cunoștințe chiar superioare în anumite aspecte. De aceea a încercat să discute cu doamna educatoare despre dreptul la educație, nivelul la care el se află comparativ cu cel al colegilor săi, pașii pe care îi face spre recuperare, modul de abordare potrivit lui din prisma terapiei și elementele la care mai trebuie lucrat (legate în principal de socializare), fără a reuși însă să îi schimbe opinia bine formată.

4.1.4.6.3. În continuare, în timpul celor aproximativ două luni, au fost momente frecvente în care doamna educatoare a rugat-o să supravegheze grupa în activitatea liberă de joacă, în timp ce dumneaei se ducea cel mai adesea la grupa mijlocie, aflată în sala alăturată, pentru a sta de vorbă cu educatoarea. Acest lucru l-a făcut pentru a menține o relație benefică lui ....., deși nu intra în atribuțiile sale și îi distrăgea atenția de la nevoile lui ... Consideră de asemenea că doamna educatoare nu a înțeles care anume sunt atribuțiile sale ca însoțitor, plasându-i sarcini care ar fi trebuit să îi aparțină, în ciuda încercărilor sale de a-l îndrepta pe .... înspre dumneaei, pentru a înlesni o comunicare directă cu aceasta. De exemplu: ei îi cerea să-i citească lui ... cerințele sarcinilor de pe fișă, i se adresa ei să îl

scotă afară ca pedeapsă în loc să-i spună dumneai cum făcea cu toți ceilalți, îi spunea ei să îi transmită să își aducă creioanele și restul materialelor (care erau separate de ale celorlalți copii). Nu comunica direct cu el și acest lucru era foarte evident pentru copiii din grupă, practic .... nu făcea parte din grup.

4.1.4.6.4. Foarte important este aspectul legat de sentimentul de frică față de doamna educatoare pe care .... și l-a manifestat de mai multe ori în ultima perioadă, iar doamna l-a ignorat. Era normal să le spună părinților, pentru că acest lucru pune în pericol interesul copilului, ducând la un regres major în recuperarea lui. Iar părinții lui .... sunt oameni educați, cu mult tact și sunt de admirat pentru eforturile pe care le fac, țelul lor fiind acela ca .... să se integreze în clasa 0 fără însoțitor.

4.1.4.6.5. Mai mult, nevoia principală a lui .... este aceea de socializare, dificultățile în a realiza contacte cu copiii fiind unele din puținele aspecte care rămăseseră de recuperat dintre manifestările lui din spectrul autist. Acest proces a fost îngreunat de către doamna educatoare prin atitudinea pe care le-a inoculat-o copiilor la adresa lui .... ca urmare a reacțiilor verbale și fizice îndreptate asupra lui, făcându-i pe copii să creadă faptul că .... are o problema. De aceea cei mai mulți copii au ajuns să preia vocabularul ei și să îl evite pe cât posibil, să refuze chiar să se joace cu el fără intervenția sa. În tot acest timp, pe parcursul orei de joacă nu au fost incidente, .... a avut un comportament potrivit, pe care doamna însă nu a avut ocazia să îl observe deoarece fie era plecată din sală, fie era ocupată la calculator. Ar fi fost benefic pentru .... să primească măcar o dată o recompensă din partea doamnei educatoare.

4.1.4.6.6. Totodată, socializarea a fost afectată în momentele în care .... era dat afară. Conform principiilor ABA (terapie comportamentală aplicată) această abordare bazată pe pedeapsă nu a fost una potrivită nevoilor lui ....., agravând starea negativă a acestuia. Comportamentul lui ..... avea la bază faptul că își dorea să scape din sarcina pe care trebuia să o facă și care îi displăcea (de exemplu să coloreze). Dându-l afară, .... obținea exact ce își dorea, și anume să nu mai coloreze. Astfel, în loc să îi scadă comportamentul, acesta era întărit, crescând șansele să reapară. Cu toate acestea a respectat cerințele doamnei educatoare, dar i-a informat și pe părinți. Aceștia au spus că știu că nu este bine pentru el, dar s-au conformat acestei practici, știind că la grădiniță erau dați afară și alți copii. Mai mult de atât, era dificil pentru ... să înțeleagă de ce nu îi este permis accesul la copii, în ciuda faptului că însăși dorința lui de a sta în jurul lor era o mare reușită din punct de vedere terapeutic și trebuia menținută cât de mult posibil.

4.1.4.6.7. Având în vedere reticența la schimbare specifică tulburării, i-a cerut doamnei educatoare să le ofere în linii mari planul zilnic pentru a-l putea pregăti pe ... Acest lucru le-a fost respins pe motiv că nu stabilește exact activitățile din timp. Totodată, au fost momente în care .... a primit materiale și fișe diferite, motivațiile fiind uneori neclare, alteori de ordin tehnic, dar care i se aplicau doar lui.

4.1.4.6.8. În data de 25.03.2014 doamna educatoare nu i-a permis accesul lui .... în clasa pe motiv că activitatea începuse și a cerut să iasă afară. Nu poate spune cu certitudine că așa era, dar crede că nu începuse activitatea pentru că în clasă copiii făceau zgomot, iar doamna tocmai ce intrase în sală după ce strigase un copil pe holul dinspre baie. La acest ultim moment a asistat și mama lui .... care se pregătea să plece. În aceeași zi, după ce le-a permis să intre în clasă, i-a spus pe același ton autoritar că-i interzice lui ... să mai participe la activitățile opționale împreună cu copiii de la grupa mare și să le

transmită ea părinților lui acest lucru. Justificarea a fost că a primit plângeri de la unii dintre părinții copiilor din grupa mare că .... participă și el la ore.

4.1.4.6.9. Accesul lui ..... a fost limitat iarăși în data de 26.03.2014 în momentul în care toți copiii de la grupele mari și mijlocii trebuiau să iasă afară la joacă într-un sediu aflat în apropiere, pe care însă ea nu îl cunoștea. La această plecare neașteptată afară .... a protestat plângând , reacție care ar fi putut fi evitată prin simpla explicare a ceea ce urma în ordinea activităților, însă doamna educatoare nu a înțeles acest lucru. De obicei, schimbările neașteptate în programul zilnic provoacă anxietate și comportamente neadecvate la copiii cu tulburări din spectrul autist. În timp ce ea îi explica lui ....., doamna educatoare îl agita și mai mult, spunându-i că dacă mai face așa nu va ieși la joacă, fără să dea o indicație clară asupra a ceea ce ar trebui să facă în continuare, după care a plecat. Doamna Irina nu a fost de găsit, deși a căutat-o la acel loc de joacă. Aici copiii erau însoțiți de către doamna educatoare de la grupa mijlocie, care a întrebat-o dacă .... are voie, invocând faptul că doamna educatoare nu era acolo. Ajunși înapoi în grădiniță a întrebat-o pe doamna educatoare I. (de la grupa mică), precum și pe doamna de la serviciul de pază, dar nu știau nici dumnealor unde se afla doamna educatoare. I-a contactat pe părinții lui .... pentru a-i informa despre incident și a rămas în holul grădiniței până la venirea lor.

4.1.4.6.10. În momentul de față, la grădinița nr. 44 la care se află înscris....., există o relație de lucru foarte bună atât între .... și doamna educatoare, cât și între ea și aceasta. De asemenea s-a putut observa în scurt timp o îmbunătățire clară a socializării în urma schimbării mediului, a abordării aplicative și eliminarea pedepsei prin scoaterea afară; aici nici nu există această pedeapsă. Acum comportamentele neadecvate au scăzut, iar ... este bine primit între copii și se simte apreciat.

## **4.2. Susținerile părților reclamate**

### **4.2.1. Susținerile reclamatului 1**

4.2.1.1. La solicitarea părinților de a înscrie copilul în grădiniță, li s-au pus la dispoziție condițiile existente în acel moment, condiții oferite tuturor celorlați copii înscriși. Astfel, copilul a fost înscris într-o grupă mixtă, denumită generic "grupa mică", explicându-li-se părinților, că este singura grupă la care mai sunt locuri disponibile, în acel moment, octombrie 2013. La intrarea în grădiniță, nu s-a depus niciun act, planul de intervenție și recuperare, tratamentul medicamentos și efectele acestuia, portofoliul de la instituțiile pe care copilul le-a frecventat anterior, în afara unui certificat medical din care reiese diagnosticul următor - tulburare de spectru autist și tulburare hiperkinetică. S-a depus de asemenea un raport medical de la serviciul psihiatrie pediatrică de la Centrul Medical Unirea din perioada în care copilul avea 3 ani.

4.2.1.2. După o scurtă perioadă de timp, părinții au solicitat ca preșcolarul să frecventeze grupa mare, în scopul adaptării mai ușoare. În acest sens, la rugămintea părinților și a doamnei director, a acceptat prezența copilului la activități, pe termen limitat, la grupa mixtă, denumită generic "grupa mare", grupa la care mai frecventau și alți copii cu cerințe educative speciale. Copilul a rămas, în continuare, înscris la grupa mică, frecventând inițial, doar în perioada jocurilor, între 11.00-12.00. Treptat, această perioadă s-a extins, copilul participând atât la activitățile obligatorii, cât și la activitățile opționale și extracurriculare, desfășurate în grădiniță. Încă de la început, copilul a fost însoțit de o persoană, despre care nu s-a depus în grădiniță niciun act, care să ateste pregătirea de

specialitate. Între luna octombrie și luna martie, nu a fost contactată de către părinți decât de 2 ori, discuțiile limitându-se la mulțumiri referitoare la ajutorul pe care l-a oferit benevol, în ideea sprijinirii copilului. Anterior schimbării însoțitoarei, părinții au fost foarte mulțumiți de activitatea sa pedagogică, exprimându-și mulțumirea explicit, prin mesaje telefonice. Condiția acceptării copilului la grupa mare, deși nu era înscris aici, a fost ca acesta să fie însoțit de o persoană de specialitate, care să îl ajute și să evite situațiile în care acesta ar perturba activitatea la clasă.

**4.2.1.3.** Declarațiile mamei sunt contradictorii. În două fraze alăturate, se face acuzația că nu a fost acceptată ideea de "shadow", ca imediat să se sublinieze că s-a impus însoțirea copilului în grădiniță, ca și condiție obligatorie. Lipsa de interes a mamei față de ceea ce se întâmpla la clasă, față de activitățile desfășurate și de metodele folosite de ea, reiese din numeroasele acuzații aduse la adresa sa, acuzații bazate strict pe relatările subiective ale însoțitoarei. Deși, obligația acesteia este să intervină în momentele de criza, intervenția s-a limitat la a sta lângă copil. Atunci când o solicita să intervină, în momentele când copilul perturba activitatea la clasă, însoțitoarea îl privea, stătea lângă el, neaplicând nicio metodă aptă să amelioreze situația. La orice solicitare a sa, aceasta avea un răspuns tabu - "Are și el drepturi!". Nicio persoană din grădiniță nu a contestat drepturile copiilor cu cerințe speciale, dar integrarea unui copil cu nevoi speciale, cere condiții speciale, astfel încât, orice intervenție să fie eficientă și benefică aceluși copil. Activitatea la clasă s-a desfășurat în mod normal, conform programei și planificării tematice specifica grupei și nivelului de vârstă al copiilor. Aceasta nu poate fi adaptată individual, de aici reieșind ideea de adaptare a copilului la mediu, nu invers. Inițial, nu au existat probleme și chiar atunci când copilul perturba activitatea sau devenea agitat, însoțitoarea găsea metodele apte să remedieze situația. Problemele au apărut imediat după schimbarea însoțitoarei, care, de asemenea nu i-a fost prezentată, nici însoțită de acte doveditoare că este specialist în domeniu.

**4.2.1.4.** Reclamata 1 face următoarele precizări cu privire la acuzele aduse de către mamă la adresa sa:

4.2.1.4.1. Este acuzată că a luat măsuri de excludere a preșcolarului din activități. În momentul în care preșcolarul perturba grav activitatea, iar însoțitoarea nu-i putea ameliora situația (și acest lucru se întâmpla și de 3 - 4 ori într-o activitate), ruga însoțitoarea să iasă cu el din clasă pentru a-l readuce în starea de a putea continua activitatea. Atenția celorlalți copii era mereu îndreptată spre el, în repetate rânduri neputându-și nici ei continua cu succes activitatea.

4.2.1.4.2. Acuzația că exercită o atitudine autoritară este neadevărată, făcută probabil din povestirile însoțitoarei. A folosit pentru toți copiii aceleași metode pedagogice, neavând o pregătire specială pentru copiii cu CES

4.2.1.4.3. Mama o acuză că preșcolarul i-a mărturisit că îi este frică de ea. Dacă îi era frică de ea, de ce de fiecare dată când o vedea pe holul grădiniței dorea să vină la ea și la copiii din grupa pe care o îndrumă. De ce mama a acceptat să-și mai aducă copilul la ea dacă știa că acestuia îi este frică de ea. De ce nu a venit să vorbească personal cu ea, pentru a se interesa de metodele de lucru, de mediul în care copilul intră și de ce nevoi are copilul în acest mediu.

4.2.1.4.4. Este acuzată că a folosit cuvinte și gesturi insinuante, cu scopul de a-i strica imaginea și să-i determine pe copiii din grupă să-l vadă ca pe un factor deranjant. Întotdeauna ruga copiii să se joace cu el, cu toate că aceștia aveau tendința de a-l ocoli.

Imposibilitatea însoțitoarei de a ameliora situația preșcolarului în momentele dificile făcea ca el să fie văzut ca un factor deranjant. De aceea copiii din grupă au spus părinților că C. îi deranjează, cu toate că părinții nu au fost informați că la grupa frecventează încă un copil cu cerințe speciale.

4.2.1.4.5. Este acuzată că nu i-a permis efectuarea opționalelor în cadrul grupei. Nu este adevărat și acest lucru îl pot confirma declarațiile profesorilor de muzică și gimnastică, cu precizarea că a frecventat aceste cursuri în mod gratuit, în situația în care, toți copiii achită o taxă de participare. Reiese ca mama nu cunoaște nici acest lucru, transformând nemulțumirea dumeaiei în acuzații la adresa tuturor celor care au solicitat remedierea situației.

4.2.1.4.6. Acuzația că nu i-a respectat dreptul la joc și nu îi va permite accesul în excursie este neadevărată. Copilul a participat la jocurile organizate la grupă în perioada cât s-a aflat la această grupă. În perioada cât copilul a frecventat grupa mare 1, nu s-a organizat nici o excursie.

4.2.1.4.7. Este acuzată că folosește o comunicare neclară, deși îi cunoaște dizabilitatea. Reclamata precizează că pentru toți copiii a folosit aceleași metode pedagogice, ea neavând o pregătire specială pentru copiii cu cerințe speciale, singurul motiv pentru care a acceptat prezența copilului la activitățile sale, fiind acela de a ajuta copilul să socializeze mai ușor. La clasă nu a fost adus niciun act din care să reiasă diagnosticul sau istoricul educativ al copilului.

4.2.1.4.8. Mama copilului face referire la faptul că i s-au solicitat materiale de lucru, deși erau la clasă suficiente. La clasă există doar materiale achiziționate de către ceilalți părinți. Toate aceste lucruri sunt povestiri ale însoțitoarei, mama neintrând niciodată în clasa în care copilul era acceptat pentru integrare. Acuzația mamei că reclamata 1 și-a exprimat opinia că locul copilului nu este acolo este neadevărată, copilul fiind primit la această grupă chiar dacă nu era înscris.

**4.2.1.5.** Reclamata 1 precizează că pe parcursul timpului în care copilul a frecventat la grupa mare, în numeroase rânduri, preșcolarul a lucrat cu materialele celorlalți copii. Una dintre aceste situații o reprezintă activitatea desfășurată de 8 martie când copiii au pictat vase pentru mame. Preșcolarul a lucrat cu ceilalți copii, fără nicio constrângere sau discriminare, acest fapt fiind dovedit și prin intermediul fotografiilor depuse la dosar. Un lucru e cert. Mama nu cunoaște aproape nimic din ceea ce s-a desfășurat la clasă, unde și-a dorit integrarea copilului, lasând responsabilitatea în baza educatoarei, a directorului grădiniței și, probabil, a însoțitoarei. La nivel de grădiniță, este un cadru didactic apreciat atât de către colege, cât și de către părinți, cu rezultate foarte bune în pregătirea și educarea copiilor, având o bună pregătire în domeniu.

**4.2.1.6.** Partea reclamată precizează că nu a discutat cu niciun copil sau părinte de la grupă, despre situația preșcolarului, dar, în condiții normale, acceptul acestuia la grupa, ar fi trebuit să se facă prin acordul comitetului de părinți. Colaborarea educatoare - familie este foarte importantă, mai ales în cazul unui copil cu cerințe educative speciale. Toate relatările însoțitoarei sunt subiective și preluate din context, astfel încât, toată vina și responsabilitatea să îi revină ei.

**4.2.1.7.** Prima intenție a mamei de a discuta serios cu ea a avut loc în data de 25 martie, insistând ca preșcolarul să fie primit în continuare. Refuzul e a mai accepta preșcolarul la cursurile grupei mari a venit în momentul în care copilul perturba grav

activitățile la clasa, iar însoțitoarea, deși solicitată, a avut un comportament sfidător, dezinteresat, preocuparea dumneai fiind, de cele mai multe ori, vorbitul la telefon și supravegherea fizică a copilului. Copilul a fost acceptat la activitățile opționale, muzică, gimnastică, unde, de asemenea, s-a întâmplat să perturbe activitatea. Referitor strict la momentul 26 martie, se poate preciza că intrarea copilului în clasă s-a făcut în mod abuziv, perturbând activitatea la grupă. Cu toate acestea, copilul a fost acceptat, deși era foarte agitat. Când copiii au ieșit la joacă afară, el a refuzat să îi însoțească, dorind să rămână în clasă. Însoțitoarea a insistat ca el să însoțească grupul de copii, moment în care copilul a început să țipe, speriiind toți copiii din grădiniță, incidentul având loc pe hol. Nu era prima oară când copilul era foarte agitat, țipa, astfel încât perturba activitatea tuturor grupelor și speriiind ceilalți copii. De multe ori, colegele de la alte grupe, au atenționat-o pe însoțitoare să intervină, astfel încât, copilul să se liniștească. În acest sens, colegele de la celelalte grupe și-au exprimat punctul de vedere în scris în anexă la dosar. Însoțitoarea a insistat ca el să însoțească grupul de copii și a fost refuzată de către cadrele didactice care însoțeau grupul de copii, fiind considerat un abuz asupra acestora, impunerea cu forța a dorinței însoțitoarei, care, de cele mai multe ori, nu a fost capabilă să ajute copilul, dar a creat situații conflictuale. Prin comportamentul ei, copilul a fost și mai agitat, iar aceasta, în loc să acorde atenție copilului și-a canalizat atenția spre o discuție telefonică.

**4.2.1.8.** Mama face o alta acuzație, conform căreia, "a dispărut subit din cadru" și a lăsat copilul nesupravegheat, timp de 40 de minute, făcând referire la Regulamentul de ordine interioară. Partea reclamată precizează că prin acceptarea copilului la grupa, nimeni nu a informat-o că responsabilitatea îi revine ei, atâta timp cât copilul era înscris la o altă grupă, în a cărei prezență figura. Niciodată nu s-a discutat cu ea despre cine are responsabilitatea copilului. A fost, doar rugată, să accepte prezenta acestuia pe termen limitat. Nu a plecat de lângă grupa sa, pe care a însoțit-o la locul de joacă. Însoțitoarei i-a spus să meargă cu copilul la grupa la care este înscris, deoarece, timpul în care copilul participa la activitățile grupei sale, fusese depășit. Responsabilitatea asupra copilului revenea în acel moment doamnei profesor ..., cât și însoțitoarei, căreia îi revine obligația de a interveni, atunci când cadrul didactic nu face față comportamentelor specifice diagnosticului pe care îl are copilul.

**4.2.1.9.** Atribuțiile pe care ar trebui să le aibă d-ra care îl însoțea pe copil, ca însoțitoare a unui preșcolar în grădiniță, sunt menționate în OMECTS Nr. 5574 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă, la art. 19. De aceste atribuții nu s-a achitat în ceea ce privește partea de activitate în grădiniță, rolul ei, colaborarea cu educatoarea, realizarea unui plan de intervenție personalizat pentru preșcolar, sprijinirea demersului didactic. Însoțitoarea nu a îndeplinit nici una din cerințele stipulate în textul de lege în ceea ce privește activitatea din grădiniță, nu a colaborat cu ea, nu i-a prezentat un plan de intervenție, materiale didactice, instrumente de lucru și de evaluare specifice copiilor cu CES, nu a avut o participare activă la demersul educativ și nici la activitățile extracurriculare, prezența ei fiind una fizică, de supraveghere fizică a copilului.

**4.2.1.10.** Multe dintre aspectele semnalate de către mamă, denota lipsă de interes a acesteia pentru activitatea din grădiniță. Este o grădiniță de stat, cu personal limitat ca număr, astfel încât, educatoarea este pusă în situația de a supraveghea din ușă copiii din clasă și pe cei care merg la toaletă, de aici necesitatea de a vorbi pe o tonalitate ridicată,

fiind vorba de un hol de 20 de metri, pe care, copiii îl parcurg singuri. Acceptarea copilului la grupa pe care o îndrumă, a fost strict un act de binefacere, care s-a transformat în acuzații grave și total neadeverate legate de stilul didactic abordat. Nu a existat niciodată intenția sa de a încălca drepturile vreunui copil, în speța preșcolarului .... A informat-o pe doamna director că nu mai poate face față acestei situații, având în vedere că grupa este frecventată și de către alți copii cu cerințe speciale. Reclamata 1 precizează că în raport cu înscrierile din dosar este evident că ea nu l-a discriminat niciodată pe ...., din moment ce:

-nu există tratament diferențiat manifestat prin deosebire, excludere, restricție sau preferință;

-nu există niciun criteriu de discriminare;

-nu există nicio intenție și nici vreo dovada a intenției de a se cauza de către ea o restrângere a drepturilor lui ....

Pentru considerentele de mai sus și față de înscrierile anexate, reclamata 1 apreciază că se impune respingerea plângerii ca vădit nefondată, netemeinică și nelegală. Reclamata 1 depune înscrieri pentru susținerea celor declarate.

## **4.2.2. Susținerile reclamatului 2**

**4.2.2.1.** Partea reclamată consideră că acuzațiile aduse celor două cadre didactice nu sunt adevărate, acestea desfășurându-și activitatea de peste 10 ani în Grădinița nr. 43 și achitându-se de toate sarcinile de serviciu. În Grădinița nr. 43, de-a lungul anilor au fost înscriși și au frecventat grădinița mai mulți copii cu CES, în perioade de până la 3 ani, fără incidente, părinții declarându-se mulțumiți atât de activitatea desfășurată, de comportamentul personalului, dar și de modul în care au fost integrați preșcolarii în colectivul de copii.

**4.2.2.2.** Începând cu luna octombrie 2013 s-au înscris în unitatea școlară preșcolarii .... ( 5 ani și 4 luni) și .... (aprox 2 ani și 5 luni). Conform declarațiilor verbale ale părinților, preșcolarul ..... a fost diagnosticat cu autism. Li s-a explicat părinților faptul ca la grupa mare nu mai sunt locuri, singurele locuri disponibile fiind la grupa mica. Părinții au fost de acord sa inscrie ambii copii la grupa mica, acest lucru ajutând si la o mai buna adaptare a copilului mai mic. Întreg personalul grădiniței a manifestat deschidere fata de situația familiei, primind ambii copii desi unul dintre ei nu avea vârsta pentru a fi inscris in grădinița.

**4.2.2.3.** Ambii copii au frecventat grădinița in bune condiții la Grupa mica 2 - educatoare M. I.. Pe parcursul anului, la rugămintea părinților, copilul .... a participat la anumite tipuri de activități (de socializare) desfășurate la grupa mare, timpul petrecut in aceasta grupa, marindu-se gradual, el rămânând inscris la grupa mica. Prezenta copilului la grupa mare, a fost acceptata pe perioada limitata, avandu-se in vedere, ca el este inscris la grupa mica, motivația fiind facilitarea imbunatatirii situației copilului. In aceasta perioada copilul a participat la activități în funcție de ora la care era adus de părinți - 9.30- 10.00, desi prin Regulamentul de funcționare al Grădiniței nr. 43 accesul copiilor se face in intervalul orar 8.00 - 8.30 - fapt asumat si de mamă la înscrierea copiilor, conducerea grădiniței a acceptat aceasta solicitare tinand cont de situația speciala a copilului. Educatoarea de la Grupa mare ... a fost de acord cu prezenta copilului la aceste activități, in scopul imbunatatirii capacităților de socializare ale copilului, in prezenta unui insotitor, angajat de către părinți, pe perioada limitata, in tot acest timp, părinții declarandu-se foarte mulțumiți de

evoluția copilului. D-ra însoțitoare precizează modul în care a colaborat la cele două grupe cu d-nele educatoare, faptul ca ceilalți preșcolari au arătat deschidere și acceptare față de ..., iar în timpul prezentei copilului la grupa acesta nu a fost expus unui comportament discriminatoriu din partea personalului grădiniței.

**4.2.2.4.** Părinții au fost informați ca preșcolarul .... va participa la activitățile desfășurate în sala de grupă, la grupa mare, pe timp limitat. De asemenea, copilul a participat la activitățile extracuriculare desfășurate în grădinița. Pentru o mai bună colaborare, ambele educatoare au fost de acord să comunice părinților preșcolarului numerele personale de telefon. Mama face diverse acuze la adresa d-nei educatoare și a modului de desfășurare a activității, dar aceste acuzații sunt neadeverate cum reiese și din documentele anexate punctelor de vedere prezentate. Preșcolarului .... a participat în mod gratuit la aceste activități. Aceste acuzații sunt făcute exclusiv din relatările celei de-a doua însoțitoare, părinții neavând o colaborare reală cu d-na educatoare .....

**4.2.2.5.** Petenta acuză conducerea unității, respectiv pe d-na director, de lipsa de implicare și tergiversarea soluționării celor sesizate verbal probabil pentru că, la momentul prezentării părinților, nu s-a dat curs, în acel moment, solicitării ca d-na .... să vină chiar în acel moment să dea anumite explicații, fără să îi intereseze situația celorlalți copii care rămâneau nesupravegheați și pentru care cadrul didactic este responsabil, și care, fără o supraveghere adecvată ar fi putut ajunge în situații vulnerabile.

**4.2.2.6.** Din data de 12 februarie 2014, copilul a fost însoțit în timpul activităților de o altă persoană. Începând cu această perioadă, comportamentul copilului s-a modificat, intervenția însoțitorului nefiind oportună, astfel încât, copilul să participe eficient la activități și perturbând activitatea la clasă. Așa cum precizează cele două educatoare, ....., pe parcursul demersului didactic, de foarte multe ori, atenția preșcolarilor din grupă era cu ușurință distrasă de la activitate de către ..., fiind necesare noi intervenții ale cadrului didactic pentru restabilirea centrului atenției. În desfășurarea activității educatoarea trebuie să acorde atenție în egală măsură tuturor copiilor din grupă. În situațiile mai sus menționate, însoțitoarea ar fi trebuit să intervină în atragerea atenției lui ... către activitate, aceasta fiind interesată în a contesta acțiunea cadrului didactic, fapt ce bulversează ceilalți copii din grupă. În situațiile în care activitatea la grupă a fost perturbată, educatoarea a solicitat intervenția însoțitorului, în vederea readucerii copilului în situația de a participa la activități. De cele mai multe ori, acest lucru nu s-a concretizat. Până la momentul schimbării însoțitorului, părinții și-au exprimat mulțumirea față de activitatea din grădinița în discuțiile cu directorul unității. În discuțiile avute cu părinții directorul unității de învățământ și-a exprimat de fiecare dată deschiderea față de integrarea cu succes a copilului în grădinița. Părinții au solicitat diverse modificări ale programului inițial (altă oră de venire și de plecare a copilului față de programul normal al grădiniței, program fără masă pentru .... având în vedere probleme de sănătate - intoleranță la anumite alimente și costuri financiare semnificative ale terapiei, participarea preșcolarului la anumite tipuri de activități la o grupă mare).

**4.2.2.7.** Problemele semnalate de petentă în această petiție par a fi apărut în ultimele săptămâni în care fiul său a frecventat grădinița și în strânsă legătură cu schimbarea persoanei care însoțea copilul și cu ceea ce i s-a comunicat de către aceasta. Din discuțiile avute cu d-na profesor .... a rezultat că singurul reprezentant legal al copilului care a discutat cu d-na a fost tatăl, în două ocazii diferite, legate, prima dată de prezenta copilului la grupă mare la activitățile de socializare și a doua oară când a solicitat participarea lui .... și la alte activități la această grupă. Din relatările d-nei educatoare, aceasta a discutat o

singura data la telefon cu petenta, aceasta din urma invitand-o sa participe la un curs pentru copiii cu CES. Acestea au fost singurele momente in care părinții copilului au discutat cu d-na profesor si cand si-au exprimat mulțumirea fata de activitatea desfășurata cu fiul lor.

**4.2.2.8.** Pe parcursul frecventării grădiniței de catre preșcolarul .... au fost numeroase momente in care copilul, din diverse motive (de cele mai multe ori neacceptarea unor sarcini, dorința de a face ceva in mod deosebit, dificultăți de a-si păstra atenția in rezolvarea unor sarcini comune sau individuale etc.) devenea agitat, plângea. In aceste momente, unii dintre preșcolarii din grupa (atat de la grupa mica, dar si de la grupa mare) se speriau, deveneau si ei agitați, plângeau. Ca atare, a căzut de acord împreuna cu părinții si persoana care il insotea ca acesta sa iasa pe hol pana cand se liniștea, urmând sa fie integrat in activitate in momentul cand starea lui permitea acest lucru. Cu primul însoțitor lucrurile s-au derulat intr-o oarecare normalitate, aceasta persoana reușind destul de repede sa-l liniștească si sa-l reintegreze in activitatea grupei, pe cand cea de-a doua avea dificultăți in a stabili reacțiile copilului. De cele mai multe ori si celelalte cadre didactice, îngrijitoarele, sau alte categorii de personal ieșeau din clase sau din sălile unde isi desfășurau activitatea manifestandu-si îngrijorarea fata de starea copilului. In situații de acest gen nu numai activitatea grupei la care C. participa la activități era perturbata ci a mai multor grupe. Cu toate acestea, întregul colectiv a manifestat intelegere fata de situația lui si a incercat sa diminueze efectele agitației asupra celorlalți copii.

**4.2.2.9.** In data de 26.03.2014, in urma discuției cu părinții, aceștia au solicitat ca la acel moment (aprox ora 10.00-10.30) d-na .... sa vina sa discute o situație relatata de insotitoarea copilului. In momentul in care li s-a explicat faptul ca d-na educatoare nu poate parași grupa de preșcolari, neavand personal care sa preia grupa in acel moment, mama a inceput sa relateze si alte situații pe care le aflase de la aceeași persoana (insotitoarea) si o acuza pe d-na educatoare de discriminare. Ulterior, dupa aproximativ 2 ore, părinții au revenit in unitate facand aceleași acuzații. Petenta si-a exprimat intenția de a reclama forurilor superioare. Desi li s-a atras atenția părinților asupra faptului ca toate informațiile le au din relatările d-rei însoțitoare, si ca in mod ciudat toate sunt negative la adresa d-nei educatoare, aceștia neluand legătura cu cadrul didactic desi d-na educatoare si-a manifestat întreaga disponibilitate chiar prin faptul ca le-a comunicat numărul personal de telefon, aceștia au continuat cu acuzațiile solicitând ca, chiar in acel moment, d-na educatoare sa vina sa dea explicații. In ceea ce privește înlocuirea d-nei educatoare la grupa in timpul programului, acest lucru este imposibil, având in vedere faptul ca in unitate isi desfășoară activitatea 7 educatoare la 7 grupe (lucrând in doua ture), fiecare la cate o grupa, si trei îngrijitoare pentru ambele locații (acestea lucrând in 3 ture), având sarcini specifice.

**4.2.2.10.** Fata de folosirea rechizitelor, partea reclamată menționează că părinții lui .... nu au intrat in sala de grupa ca sa poată vedea ce materiale sunt sau nu la dispoziția copiilor. Aceste materiale au fost achiziționate de părinții copiilor de la grupa mare 1, familia lui ... necontribuind la acest demers si aducandu-i materiale separat. In activitățile desfășurate la grupa, preșcolarul a folosit in diverse ocazii si materiale aduse de alti copii.

**4.2.2.11.** La registratura unității nu a fost depus nici un document privind mutarea copilului la alta grupa, ci cererea de transfer a celor doi frati la Grădinița nr. 44 (nr. 86/01.04.2014 – P.C. si nr. 86/01.04.2014 P.D.), transfer acceptat de conducerea Grădiniței nr. 43 unde copiii frecventează in prezent. De altfel copiii au frecventat si in perioada precedenta aceasta unitate școlara de care s-au declarat nemulțumiți in prima discuție de la

inscrierea copiilor si inca o unitate școlara privata ( al cărei nume nu a fost precizat), Grădinița nr. 43 fiind a treia unitate de invatamant frecventata de ....., din declarațiile părinților.

**4.2.2.12.** De asemenea, la momentul înscrierii la dosar au fost depuse, in plus fata de documentele solicitate in general (certificat de naștere, buletin părinți, adeverința), copia certificatului medical emis de Spitalul clinic de psihiatrie Prof. Dr. Alexandru Obregia emis in octombrie 2012, care precizează diagnosticul, si un Raport medical al unui consult efectuat in anul 2011 la Centrul Medical Unirea, care descrie sumar, in aproximativ 10 rânduri, diagnosticul, achizițiile deficitare ale copilului si recomandarea de a fi inclus intr-un program individualizat de terapie comportamentala. La dosarul medical al preșcolarului a fost depus un document care indica o intoxicare cu metale grele. Părinții sau persoanele care se ocupau de copil nu au prezentat alte documente (ex. Plan de intervenție, sau alte documente din cele anexate petiției). In perioada cat copilul a fost prezent in grădinița, in discuțiile cu părinții li s-a recomandat ca preșcolarul sa fie evaluat la CMBRAE, înlesnind mamei discuții cu reprezentanții acestei instituții. Partea reclamată a constatat ca prezentei petiții i-a fost anexata un Certificat de orientare școlara pentru anul școlar următor (2014-2015), obținut probabil in urma acestor demersuri, certificat pe care părinții nu l-au prezentat unității școlare.

**4.2.2.13.** Consiliul Profesorol considera ca s-a acționat in interesul educațional al preșcolarului .... urmărind integrarea copilului in colectivitate, cat si dobândirea unor cunoștințe si deprinderi necesare parcursului din grădinița:

- primirea preșcolarului in grădinița dupa începutul anului școlar;
- Preșcolarul ..... a participat la activitățile desfășurate la grupa la care a fost inscris dar si la grupa mare, urmarindu-se in permanenta îndeplinirea unor sarcini de lucru adaptate nivelului sau; cadrele didactice de la ambele grupe au avut in vedere aplicarea unor metode de lucru diferentiat conform nevoilor copilului;
- întâlniri cu parinții ori de cate ori aceștia au solicitat;
- acces gratuit la activitățile optionale la grupa mare;
- desi grădinița funcționează cu program prelungit, copilul a fost acceptat in regim de program normal, tinandu-se cont de nevoile lui;
- accesul la activități extracurriculare (anexa 10).

**4.2.2.14.** La aceeași grupa, sub îndrumarea d-nei educatoare frecventează inca un copil cu CES, pe care d-na .... l-a sprijinit atat in vederea unei mai bune integrări cat si material, părinții declarandu-se mulțumiți de activitatea din grădinița si de colaborarea cu educatoarea de la grupa. De asemenea aceasta grupa este nou formata din copii care au frecventat grădinița la alte grupe, copii veniți din familie, copii asistați social de Primăria sectorului 1. Părinții copiilor de la grupa mare 1 s-au declarat mulțumiți de activitatea desfășurata de d-na ... precum si de colaborarea cu aceasta, lucru menționat de aceștia in chestionarele aplicate la sfârșitul anului școlar.

**4.2.2.15.** Fata de atribuțiile pe care ar trebui sa le aiba însoțitorul al unui preșcolar in grădinița, partea reclamată precizează că sunt menționate în OMECTS Nr. 5574 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în

Învățămintul de masă, la art. 19, atribuții de care consideră ca nu s-a achitat cea de a doua însoțitoare în ceea ce privește partea de activitate în grădinița, rolul ei, colaborarea cu educatoarea de la grupa, realizarea unui plan de intervenție personalizat pentru preșcolarul ...., sprijinirea demersului didactic.

**4.2.2.16.** D-na educatoare își desfășoară activitatea fiind preocupată să adapteze cerințele la specificul acestei grupe. În data 19. 03. 2014 d-na .... a susținut activități în cadrul examenului de obținere a gradului didactic I, obținând calificativul "Foarte bine" și impresionând comisia prin modul de desfășurare a activităților la grupa și adaptarea cerințelor. D-na director și d-na educatoare reclamată sunt persoane respectate la nivelul unității de învățământ, desfășurându-și cu seriozitate activitatea, fapt apreciat de părinții copiilor din Grădinița nr. 43. Acuzațiile făcute de petentă sunt neadeverate - fapt demonstrat și prin documentele depuse - acuzații ce aduc atingere imaginii celor două persoane. În perioada următoare acestui incident părinții au solicitat transferul copilului la alta unitate școlară - Grădinița nr. 44, transfer aprobat de ambele unități școlare.

**4.2.2.17.** Având în vedere cele enunțate mai sus, partea reclamată consideră comportamentul petentei neadecvat, ca și modul de a „colabora” al d-rei însoțitoare care a interpretat eronat anumite situații, amplificând cu buna știință intensitatea unor evenimente, cunoscând sau intuind sensibilitatea deosebită a părinților lui .... și strecurând în fiecare zi povestiri menite să crească gradul de neîncredere al părinților. D-ra însoțitoare a reușit în scurt timp să mute centrul atenției părinților din zona nereușitelor în activitatea ei cu ... în cea a grădiniței. Aceleași aspecte semnalate CNCD au fost semnalate și INSPECTORATULUI ȘCOLAR AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI, care a analizat acuzațiile, iar comisia desemnată a constatat că acestea nu sunt întemeiate, formulând un răspuns ce a fost comunicat părinților.

**4.2.2.18.** Sintetizând cele menționate mai sus și în raport cu înscrisurile referitoare, este evident că preșcolarul .... nu a fost niciodată discriminat, din moment ce:

-nu există tratament diferențiat manifestat prin deosebire, excludere, restricție sau preferință;

-nu există niciun criteriu de discriminare;

-nu există nicio intenție și nici vreo dovadă a intenției de a se cauza o restrângere a drepturilor lui .... de către personalul Grădiniței nr. 43.

Pentru considerentele mai sus detaliate și față de înscrisurile anexate partea reclamată apreciază că se impune respingerea plângerii ca vădit nefondată, netemeinică și nelegală.

**4.2.2.19.** Partea reclamată a depus la dosar declarația doamnei ..., educatoare la grupa mică 2, care declară următoarele:

4.2.2.19.1. Preșcolarul ... s-a prezentat la grupa mică 2 începând cu luna octombrie 2013, mai întâi la program prelungit, apoi, la solicitarea părinților (având în vedere greutatea materialelor date de costurile ridicate ale terapiei pentru ....), copilul a fost primit la program fără masă. Preșcolarul .... a frecventat grupa împreună cu fratele său .... În perioada cât .... a frecventat grădinița la grupa pe care o conduce, au fost și momente mai dificile când acesta dorea în mod deosebit să se joace cu anumite jucării în timpul activităților, momente care-l făceau agitat, momente dificile pentru el de a desfășura activitatea în continuare, dar și pentru ceilalți copii din grupa, aceștia începând să plângă și devenind agitați. În acest

moment intervenea insotitoarea care il scotea din clasa si reușea sa il aducă in situația de a participa in continuare la activitate .

4.2.2.19.2. In semestrul I, la dorința părinților, preșcolarul ... a participat la activitățile de socializare la Grupa Mare 1 si la celelalte activități la Grupa Mica 2, cu acceptul ambelor educatoare, pe termen limitat, copilul fiind insotit. De respectarea programului stabilit pentru fiecare grupa era responsabila insotitoarea. Desi pentru .. s-a stabilit o alta ora de venire (ora 9.30) si de plecare, aceasta nu era respectata, aceasta devenind ora de venire si pentru fratele sau, .... Incepand cu luna februarie 2014, la solicitarea părinților, preșcolarul ... a participat la mai multe activități la Grupa Mare 1, copilul fiind insotit de o alta persoana. Aceasta aducea copilul tot mai puțin in grupa pe care o conduce si care reușea cu greu sa il liniștească in momentele dificile pentru el.

4.2.2.19.3. Doamna .... menționează ca fratele preșcolarului .... a rămas in continuare la Grupa Mica 2, acesta fiind adus la grădinița mai târziu fata de programul grădiniței. Momentul intrării copilului .... in sala de grupa perturba activitatea pe care o desfășurau in acel moment, de cele mai multe ori incepand deja a doua activitate din acea zi si necesitând eforturi suplimentare pentru a canaliza atenția preșcolarilor de vârste foarte mici către activitatea desfășurata. La momentul la care acesta venea la grădinița, acestuia i se aducea micul dejun in sala de clasa, neavand sala de mese. A fost dificil sa organizeze activitatea din clasa in momentul in care unul dintre copii manca, iar ceilalți erau implicați intr-o activitate, fiind nevoita de mai multe ori sa modifice programul stabilit si ingreunand desfășurarea activității cu grupa de copii.

4.2.2.19.4. In repetate rânduri activitatea grupei a fost perturbata de .... chiar si in perioada cand acesta petrecea mai mult timp la grupa mare. Pe parcursul zilei, in orele dedicate activităților cu preșcolarii, de pe hol se auzeau țipete care ii speriau pe copiii din grupa mica, aceștia începând sa planga si ei (copii cu vârste incepand de la 3 ani). Ieșind pe hol, constata ca cel care perturba activitatea era ..., care, desi era insotit nu reușea sa se liniștească. In aceste momente, unii copii de la grupa mica refuzau sa meargă la toaleta (in drum spre toaleta ar fi trebuit sa treacă pe langa ...).

4.2.2.19.5. In nici un moment copilul ... nu a fost discriminat de nici o educatoare sau o persoana de la îngrijire, participând alături de ceilalți preșcolari la toate activitățile desfășurate in grădinița pentru care au optat părinții (activități opționale, activități extracurriculare).

## **V. Motivele de fapt și de drept**

**5.1. În fapt,** Colegiul director reține că, potrivit înscrisurilor aflate la dosar și a sesizării, astfel cum este formulată, atitudinea de discriminare la adresa fiului petentei diagnosticat cu tulburare de spectru autist și tulburare hiperkinetică intră sub incidența art. 2 alin. 5 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

**5.2.1. În drept,** conform art. 2 alin. 1 din O.G.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, constituie discriminare "orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată, care are ca scop sau efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței

sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

**5.2.2.** Conform art. 2 alin. 5 din O.G.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, “constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.”

**5.2.3.** O faptă poate fi calificată ca fiind faptă de discriminare dacă îndeplinește cumulativ mai multe condiții :

Existența unui tratament diferențiat manifestat prin deosebire, excludere, restricție sau preferință (existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile)

Existența unui criteriu de discriminare potrivit art. 2, alin. 1 din O.G. nr. 137/2000

republicată. Potrivit legii, criteriile de discriminare sunt: rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenența la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu.

Tratamentul diferențiat să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate a unui drept recunoscut de lege;

Tratamentul diferențiat să nu fie justificat obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop să nu fie adecvate și necesare.

**5.2.3.** Colegiul director a analizat petiția având în vedere elementele constitutive ale unei fapte de discriminare. Astfel, Colegiul director a analizat dacă există un tratament diferențiat între diferite persoane care se află în situații comparabile și care sunt tratate în mod diferit din cauza unui criteriu de discriminare. Colegiul director, analizând înscrisurile aflate la dosar, apreciază că se invocă un tratament diferențiat în ceea ce privește atitudinea de discriminare la adresa fiului petentei diagnosticat cu tulburare de spectru autist și tulburare hiperkinetică din partea educatoarei. Colegiul director ia act de punctul de vedere depus de reclamata 1 potrivit căruia „...*Nicio persoană din grădiniță nu a contestat drepturile copiilor cu cerințe speciale, dar integrarea unui copil cu nevoi speciale, cere condiții speciale, astfel încât, orice intervenție să fie eficientă și benefică aceluși copil. Activitatea la clasă s-a desfășurat în mod normal, conform programei și planificării tematice specifice grupei și nivelului de vârstă al copiilor. Aceasta nu poate fi adaptată individual, de aici reieșind ideea de adaptare a copilului la mediu, nu invers.*”. Totodată Colegiul director ia act de punctul de vedere transmis de reclamatul 2 potrivit căruia: „...*pe parcursul demersului didactic, de foarte multe ori, atenția preșcolarilor din grupa era cu ușurință distrasă de la activitate de către C., fiind necesare noi intervenții ale cadrului didactic pentru restabilirea centrului atenției. În desfășurarea activității educatoarea trebuie să acorde atenție în egală măsură tuturor copiilor din grupă. În situațiile mai sus menționate, însoțitoarea ar fi trebuit să intervină în atragerea atenției lui C. către activitate, aceasta fiind interesată în a contesta acțiunea cadrului didactic, fapt ce bulversează ceilalți copii din grupă.*”. Colegiul director apreciază că părțile reclamate recunosc faptul că au existat probleme la clasă în ceea ce îl privește pe fiul petentei și adaptarea acestuia la mediu și lasă de înțeles că de vină pentru această situație este însoțitoarea copilului. Colegiul director consideră că refuzul de a adapta mediul școlar la nevoile copilului cu dizabilități

precum și metodele aplicate de părțile reclamate în vederea integrării fiului petentei au avut ca efect restrângerea drepturilor acestuia și constituie hărțuire conform art. 2 alin. 5 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

**5.2.4.** Trebuie avut în vedere faptul că deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul din criteriile prevăzute de către art. 2, alin. 1, dar trebuie să se refere la persoane aflate în situații comparabile tratate în mod diferit datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în acest articol de lege. Colegiul director a analizat în ce măsură există un criteriu invocat de petent, ce poate fi reținut conform art. 2, alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, republicată și care a stat la baza tratamentului invocat. Colegiul director apreciază că la baza tratamentului diferențiat invocat a stat diagnosticul fiului petentei cu tulburare de spectru autist și tulburare hiperkinetică.

**5.2.5.** Împărțirea sarcinii probei este un principiu aplicat ferm în domeniul discriminării de Curtea Europeană de Justiție (ex.: **Vasiliki Nikoloudi împotriva Organismos Tilepikoinonion Ellados AE**, 10 martie 2005, **Regina împotriva Secretary of State for Employment, ex parte Nicole Seymour-Smith și Laura Perez**, 9 februarie 1999, **B. F. Cadman împotriva Health & Safety Executive**, 3 octombrie 2006, **Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding împotriva Firma Feryn NV**, 10 iulie 2008, **Jämställdhetsombudsmannen împotriva Örebro läns landsting**, 30 martie 2000). Acest principiu este aplicat și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului: „în această materie [a discriminării] se aplică inversarea sarcinii probei, astfel dacă un aplicant arată existența unui tratament diferențiat, Guvernul are obligația de a demonstra că această diferențiere de tratament este justificat obiectiv” (**D.H. și alții împotriva Cehiei**, 13 noiembrie 2007, **Sampanis și alții împotriva Greciei**, 5 iunie 2008); „privind existența elementelor susceptibile de a constitui probe pentru a transfera sarcina probei către stat, nu există impedimente procedurale în a admite probe sau formule predefinite aplicabile în aprecierea acestora; o astfel de concluzie este sprijinită de evaluarea liberă a probelor, inclusiv un astfel de raționament decurge din faptele și observațiile părților contractante; probele pot decurge din coexistența a unor indicii ori prezumții suficient de puternice, precise și concordante; în plus, nivelul convingerii necesare pentru a ajunge la o concluzie particulară și, referitor la acesta, privind distribuirea sarcinii probei este legat intrinsec de specificitatea faptelor, natura susținerilor și dreptului invocat” (**D.H. și alții împotriva Cehiei**, 13 noiembrie 2007, **Sampanis și alții împotriva Greciei**, 5 iunie 2008).

**5.2.6.** Privind probarea faptelor de discriminare, Colegiul director arată că în domeniul discriminării, sarcina probei este împărțită între petent și reclamat (**O.G. nr. 137/2000**, art. 20 alin. 6: „Persoana interesată va prezenta fapte pe baza cărora poate fi prezumată existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că nu a avut loc o încălcare a principiului egalității de tratament. În fața Colegiului director se poate invoca orice mijloc de probă, respectând regimul constituțional al drepturilor fundamentale, inclusiv înregistrări audio și video sau date statistice.”. Totodată, potrivit art. 4 din **Directiva Consiliului 97/80/CE**: „Statele membre trebuie să ia măsurile necesare, în conformitate cu sistemele lor juridice naționale, pentru ca în cazurile în care persoanele care se consideră lezate datorită faptului că nu li s-a aplicat principiul tratamentului egal probează, în fața unei instanțe sau a unei autorități competente, fapte pe baza cărora se poate presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, să fie obligația reclamatului să probeze că nu a existat o încălcare a principiului tratamentului egal.” Colegiul director apreciază că petenta a dovedit existența

unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe, iar părțile reclamate nu au dovedit că faptele nu constituie discriminare.

**5.2.7.** Art. 7 din O.G. nr. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor, prevede că: (1) Avertismentul constă în atenționarea verbală sau scrisă a contravenientului asupra pericolului social al faptei săvârșite, însoțită de recomandarea de a respecta dispozițiile legale; (2) Avertismentul se aplică în cazul în care fapta este de gravitate redusă; (3) Avertismentul se poate aplica și în cazul în care actul normativ de stabilire și sancționare a contravenției nu prevede această sancțiune.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

## **COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:**

1. Constatarea existenței unui tratament diferențiat, discriminatoriu potrivit art. 2 alin 5 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată,

2. Sancționarea doamnei ... cu avertisment pentru faptele prevăzute de art. 2 alin. 5 al O.G. 137/2000, republicată, conform art. 7 din O.G. nr. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor, actualizată;

3. Sancționarea Grădiniței de copii nr. 43 București, reprezentată de director..., cu avertisment pentru faptele prevăzute de art. 2 alin. 5 al O.G. 137/2000, republicată, conform art. 7 din O.G. nr. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor, actualizată;

4. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

5. O copie a hotărârii se va transmite părților.

### **VI. Modalitatea de plată a amenzii**

Nu este cazul

### **VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita**

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

**Membrii Colegiului director prezenți la ședință**

**ASZTALOS CSABA FERENC – Membru**

**BERTZI THEODORA – Membru**

**DINCĂ ILIE – Membru**

**GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru**

**HALLER ISTVÁN – Membru**

**LAZĂR MARIA – Membru**

**MANOLE PETRE-FLORIN – Membru**

**POPA CLAUDIA SORINA – Membru**

**Data redactării:** 12.07.2016

Motivele de fapt și de drept redactate  
Tehnoredactat D.D.

**Notă:** Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.